

KONFERENCJA NAUKOWA NT. „POLITYKA REGIONALNA W POLSCE W ŚWIETLE WYZWAŃ XXI WIEKU”

(Kraków, 24–25 czerwca 2010)

ANNA HARAŃCZYK, PARTYCJA BRAŃKA

W dniach 24-25 czerwca w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie odbyła się konferencja pt. Polityka regionalna w Polsce w świetle wyzwań XXI wieku dedykowana obchodzącemu Jubileusz 70-lecia urodzin prof. dr hab. Zygmunta Szymli. Organizatorami konferencji byli Katedra Gospodarki Regionalnej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk.

Profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk ekonomicznych Zygmunt Szymła, należy do znanych regionalistów w Polsce. Urodził się 26 czerwca 1940 roku w Bochni. Po ukończeniu szkoły podstawowej, a następnie średniej w Bochni, w 1958 r. rozpoczął naukę w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Krakowie na Wydziale Ogólnoeconomicznym. Studia ukończył w 1963 r. i w tym samym roku został przyjęty na staż asystencki w Katedrze Planowania i Polityki Ekonomicznej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie. W swej macierzystej Uczelni przeszedł wszystkie szczeble awansu, od asystenta do profesora zwyczajnego.

Prof. dr hab. Zygmunt Szymła

Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał w 1970 roku za pracę pt. „Problemy i metody oceny uprzemysłowienia regionów”, a stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w 1978 r. za pracę pt. „Problemy rozwoju przestrzennych struktur przemysłowych”. W 1991 r. został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Instytucie Polityki Ekonomicznej i Gospodarki Regionalnej Akademii Ekonomicznej w Krakowie. W roku 1995 uzyskał tytuł profesora nauk ekonomicznych.

Dorobek naukowy Profesora Zygmunta Szymli obejmuje około stu publikacji. Jest On autorem sześciu opracowań zwartych, osiemdziesięciu dwóch artykułów, autorem i współautorem dziewięciu skryptów oraz trzydziestu dwóch opracowań w ramach tematów badawczych. Za prace naukowe otrzymał dwukrotnie nagrodę Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, a także liczne nagrody rektora macierzystej Uczelni.

Profesor Zygmunt Szymła w początkowym okresie swojej kariery naukowej zajmował się głównie regionalnymi aspektami przemysłu, w tym problematyką rozmieszczenia przemysłu, pomiarami uprzemysłowienia, determinantami zmian w przestrzenno-gałęziowych strukturach przemysłu. Często podejmowanym obszarem badań były województwa Polski Południowej i Południowo-Wschodniej. W odniesieniu do tych regionów odnotować można istotną koncentrację Jego aktywności badawczej. W późniejszym okresie zainteresowania naukowe Profesora koncentrują się na bardziej ogólnych kwestiach gospodarki regionalnej i lokalnej. Liczne osiągnięcia naukowo-badawcze w tej dziedzinie w zauważalnym stopniu przyczyniają się do wzbogacenia koncepcji rozwoju regionalnego, w szczególności koncepcji naświetlających terytorialne aspekty rozwoju kraju w warunkach transformującej się gospodarki. Specjalne miejsce wśród prowadzonych przez Profesora prac mają opracowania i ekspertyzy wykonane dla Centralnego Urzędu Plano-

wania, a następnie Rządowego Centrum Studiów Strategicznych.

Wyróżnienia wymagają prace Profesora Zygmunta Szymli wiążące się z gospodarką przestrzenną. Szczególne ich znaczenie wynika z nowatorstwa, w warunkach polskich, podejmowanego przedmiotu badań. Po pierwsze, w nowej sytuacji ustrojowej znacznie wzrosło w Polsce zainteresowanie gospodarką przestrzenną jako praktyczną aktywnością podmiotów publicznych, na rzecz kształtowania pożądaných struktur społeczno-gospodarczych i ekologicznych we wszystkich układach terytorialnych (krajowym, regionalnym, lokalnym). Po drugie, w europejskich i światowych badaniach naukowych od wielu już lat pewien renesans przeżywa gospodarka przestrzenna jako wyodrębniająca się dziedzina wiedzy. Wiele prac naukowych Profesora Zygmunta Szymli, wychodzi naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu praktyki na badania nad gospodarką przestrzenną i przyczynia się do popularyzowania światowych osiągnięć w przedmiotowym zakresie. W tym miejscu należy też zauważyć, że Profesor Zygmunt Szymła należy do wąskiego w Polsce grona naukowców, pracowników akademickich, i pomysłodawców kierunku studiów „Gospodarka przestrzenna”. Dzięki Jego zaangażowaniu kierunek ten został uruchomiony w Akademii Ekonomicznej w Krakowie w 1996 roku, jako pierwszej uczelni ekonomicznej w kraju.

Osiągnięciom naukowym Jubilata towarzyszyła szeroka działalność dydaktyczno-wychowawcza i organizacyjna. W okresie zatrudnienia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Krakowie, przemianowanej na Akademię Ekonomiczną, a następnie na Uniwersytet Ekonomiczny, Profesor Szymła pełnił wiele funkcji społecznych, m. in. opiekuna Studenckiego Koła Naukowego Polityków Gospodarczych oraz opiekuna Domu Studenckiego „Fafik”. Sprawował również ważne funkcje kierownicze, m. in. w latach 1981-1987 pełnił funkcję Prorektora ds. Nauczania Akademii Ekonomicznej w Krakowie, w 1989 r. zastępcy

dyrektora Instytutu Planowania i Ekonomiki Regionu, a w 1992 r. – kierownika Zakładu Ekonomiki Regionu w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Gospodarki Regionalnej Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Od 1993 r. do września 2010 r. pełnił funkcję kierownika Katedry Gospodarki Regionalnej. Od 2008 roku jest m. in. także Członkiem Rady Programowej kwartalnika „Świat Nieruchomości”.

Myślą przewodnią konferencji była efektywność prowadzonej przez ostatnie trzy lata polityki regionalnej Polski. W tym roku mija połowa okresu realizacji unijnej polityki spójności, a co za tym idzie szeregu krajowych programów rozwojowych w tym: Narodowych Strategicznych Ram odniesienia oraz operacjonalizujących je sektorowych i regionalnych programów rozwoju. Czy funkcjonujący obecnie system instytucjonalny polityki regionalnej Polski przyczynia się do prowadzenia efektywnej, wynikającej z realnych potrzeb polityki rozwoju w Polsce, a jednocześnie pozwala na wykorzystanie szansy jaką daje członkostwo w strukturach unijnych? Tak ogólnie sformułowanemu problemowi podporządkowane były wystąpienia gości konferencji oraz zorganizowane dyskusje panelowe.

W pierwszym dniu konferencji odbyło się spotkanie okolicznościowe, w którym udział wzięli przyjaciele, współpracownicy i uczniowie Jubilata. W tym dniu miało miejsce m. in. wystąpienie JM Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego – prof. dra hab. Romana Niestroja, wystąpienie Przewodniczącego Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przy Prezydium PAN – prof. dra hab. Tadeusza Markowskiego, Dziekana Wydziału Finansów – prof. dra hab. Krzysztofa Surówki, przedstawiciela wychowanków Jubilata – mgra Jerzego Nizioła, a także samego Jubilata.

Zasadnicza część konferencji odbyła się 25 czerwca. Celowo liczba referatów została ograniczona na rzecz dyskusji panelowych, które pozwoliły na sformułowanie istotnych wniosków i rekomendacji

dla podmiotów publicznych kreujących politykę przestrzenną i regionalną w Polsce. Pozostałe referaty dotyczące tematu konferencji oraz wnioski i rekomendacje z dyskusji panelowych zostaną opublikowane w najbliższym wydaniu Biuletynu Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN.

Wprowadzającymi do dyskusji wystąpieniami były: Przestrzeń w nowych realiach gospodarczych. Kwestie wybrane – prof. dr hab. Stanisław Korenik, Wspieranie regionów rozwijających się jako ważny instrument Europejskiej Polityki Spójności i przewyższenia kryzysu ekonomicznego – prof. dr hab. Andrzej Prusek, Wyznaczniki zmian w polskiej polityce regionalnej – prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz.

Pierwsza sesja panelowa moderowana przez prof. dr hab. Tadeusza Markowskiego (Uniwersytet Łódzki) toczyła się wokół tematu Przestrzeń publiczna w rozwoju miast i regionów. Gośćmi zaproszonymi do dyskusji byli: prof. dr hab. inż. arch. Aleksander Böhm (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. dr hab. Wanda Maria Gaczek (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), prof. dr hab. Anna Harańczyk (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. dr hab. Florian Kuźnik (Akademia Ekonomiczna w Katowicach), prof. dr hab. Zbigniew Ziolo (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie). Temat dyskusji został podporządkowany czterem głównym problemom:

1. Jakie cechy przestrzeni publicznej decydują o współczesnym rozwoju miast?
2. Przestrzeń publiczna jako wyraz interesu zbiorowego – dylematy ochrony własności prywatnej i publicznej.
3. Jaką rolę w kształtowaniu przestrzeni publicznej i w grze o rozwój miasta odgrywają władze publiczne i inwestorzy prywatni?
4. Jakimi instrumentami można kształtować i chronić przestrzeń publiczną?

Temat drugiej sesji panelowej moderowanej przez prof. dra hab. Jacka Szlachtę

(Szkola Główna Handlowa w Warszawie) brzmiał Osiągnięcia i słabości polskiej polityki rozwoju regionalnego – ocena stanu i rekomendacje dla polityki i badań naukowych. Osobami zaproszonymi do dyskusji byli: prof. dr hab. Jerzy Hausner (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. dr hab. Andrzej Klasik (Akademia Ekonomiczna w Katowicach), prof. dr hab. Irena Pietrzyk (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) oraz prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki (Szkola Główna Handlowa w Warszawie). Celem dyskusji było znalezienie odpowiedzi na cztery pytania:

1. Jak oceniamy konsekwencje podporządkowania polityki rozwoju regionalnego Polski europejskiej polityce spójności?
2. Czy reforma terytorialna z 1998 roku spełniła swoje zadania, czy też jej rozwiązania wymagają obecnie istotnej modyfikacji?
3. Jakie powinny być zmiany w polityce rozwoju regionalnego, wynikające z wprowadzenia do praktyki nurtów teoretycznych ekonomii miejsc i ekonomii przepływów?
4. Jakie są najpoważniejsze deficyty w sferze zorientowanych na politykę rozwoju regionalnego badań naukowych?

Podporządkowanie polityki regionalnej Polski europejskiej polityce spójności sprowadza się do przyjęcia i prowadzenia działań respektujących unijne zasady oraz priorytety wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych. Należy jednak zastanowić się, czy w Polsce oprócz z góry przyjętych, „podyktowanych” przez Unię Europejską zasad prowadzenia polityki rozwoju, wypracowano własną myśl strategiczną, warunkowaną przede wszystkim przez wewnętrzne potrzeby i uwarunkowania. Niestety wydaje się, że cały dotychczasowy wysiłek polskiej polityki regionalnej skierowany był na techniczną absorpcję europejskich środków finansowych. Brak konsekwencji w dążeniu do jasno sformułowanych celów i postępowania

nie w myśl wcześniej przyjętej trajektorii rozwoju sprawia, że środki nie są wydatkowane efektywnie. Dodatkowo, wiele podejmowanych w ramach realizacji polityki spójności działań nie wynika z faktycznych potrzeb konkretnego obszaru, ale z prowadzonej gry politycznej władz. Ponadto w Polsce brakuje koniecznych rozwiązań instytucjonalnych np. w sferze finansów publicznych, zarządzania w sektorze publicznym, które umożliwiłyby uruchomienie mechanizmów pozwalających na efektywne wykorzystanie funduszy strukturalnych. W świetle powyższych spostrzeżeń można sądzić, że w dniu dzisiejszym polska polityka regionalna jest ukierunkowana przede wszystkim na techniczną absorpcję dostępnych w ramach polityki spójności środków, które powinny stanowić jedynie dodatkową możliwość finansowania własnej polityki rozwoju.

PROF. DR HAB. ANNA HARAŃCZYK

MGR PARTYCJA BRAŃKA

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
Katedra Gospodarki Regionalnej